Journal of Buddhist Education and Research
JBER ISSN: 2586-9434 (Print) Vol.12 No.1 (January-March 2026)

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

Guidelines for the Development of Academic Administration in the Digital Era of Educational Institutions Under the Office of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 6

สันติ ทาทิพย์[1*], ธนาศักดิ์ ศิริปุณยนันท์[2], สมศักดิ์ ภูมิกอง[3]

[1,2,3]คณะศึกษาศาสตร์และศิลปะศาสตร์, วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, ขอนแก่น, ประเทศไทย

Santi Thathip[1], Thanasak Siripunyanan[2], Somsak Poomkong[3]
[1,2,3]Faculty of Education and Liberal Arts, College of Asia scholars, Khon Kaen, Thailand
✉: *scinceoat22@gmail.com
(*Author Corresponding Email)

Received: 26 July 2025; Revised: 06 August 2025; Accepted: 28 August 2025
© The Author(s) 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 306 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตรประมาณค่า 5 ระดับ เป็นแบบตอบสนองคู่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่า IOC มีค่าเท่ากับ 0.80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรานข้อ อยู่ระหว่าง 0.48-0.89 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า สภาพปัจจุบัน ของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$ = 3.32) สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$ = 4.32) และการประเมินความต้องการจำเป็น โดยรวม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$ = 0.24) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$ = 0.26) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$ = 0.25) ด้านการวัดประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา, ด้านการนิเทศการศึกษา, ด้านการแนะแนวทาง

การศึกษา และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากัน ($PNI_{modified}$ = 0.24) และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$ = 0.23) ตามลำดับ 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ประกอบด้วย 7 ด้าน 21 แนวทาง ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มี 3 แนวทาง 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มี 3 แนวทาง 3) ด้านการวัดประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มี 3 แนวทาง 4) ด้านการนิเทศการศึกษา มี 3 แนวทาง 5) ด้านการแนะแนวทางการศึกษา มี 3 แนวทาง 6) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มี 3 แนวทาง และ7) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มี 3 แนวทาง และโดยภาพรวม มีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$ = 3.49) และมีผลการประเมินความเป็นได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$ = 4.42)

คำสำคัญ : แนวทาง, การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล, สภาพปัจจุบัน, สภาพที่พึงประสงค์

Abstract

The research aims to study 1) the current situation, the desired situation and the necessary requirements for academic administration in the digital age of educational institutions under the Office of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 6. And 2) to study the development guidelines for academic administration in the digital age of educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area, Nakhon Ratchasima Area 6. This research was a mixed-method research. The sample group was 306 educational institution administrators and teachers. The research instruments were a five-point rating scale questionnaire, a dual-response questionnaire, a semi-structured interview questionnaire, and an appropriateness and feasibility assessment. The content validity using IOC value was 0.80-1.00, the item discrimination power was between 0.48-0.89 and the reliability of the whole questionnaire was 0.89. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, Priority Needs Index ($PNI_{modified}$), and content analysis. The results of the research were as follows: 1. Current conditions, desired conditions and necessary needs of academic administration in the digital age of educational institutions under the Office of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 6 found that: The current condition of academic administration in the digital age of educational institutions under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 6 was at a moderate level, with an average value of ($\overline{X}$ = 3.32). The desired condition of academic administration in the digital age of educational institutions under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 6 was at a high level, with an average value of ($\overline{X}$ = 4.32). And the assessment of the overall needs had a need index value ($PNI_{modified}$ = 0.24). When considering each aspect, by ranking the index of necessity from highest to lowest, they were: In terms of teaching management in educational institutions, there was a need index ($PNI_{modified}$ = 0.26). In terms of learning process development, there was a need index ($PNI_{modified}$ = 0.25). In terms of measurement, evaluation and transfer of learning results, in terms of educational supervision, in terms of educational guidance and development of internal quality assurance systems in educational institutions, the need index values were the same ($PNI_{modified}$ = 0.24), and in terms of educational institution curriculum development, the need index values were the same ($PNI_{modified}$ = 0.23), respectively. 2. Guidelines for the development of academic administration in the digital age of educational institutions under the Office of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 6,

consisting of 7 areas and 21 guidelines as follows 1) In terms of curriculum development, there were 3 approaches. 2) In terms of learning process development, there were 3 approaches. 3) In terms of assessment and transfer of learning results, there were 3 approaches. 4) In terms of educational supervision, there were 3 approaches. 5) In terms of educational guidance, there were 3 approaches. 6) In terms of developing the quality assurance system within the educational institution, there were 3 approaches. 7) In terms of organizing teaching and learning in the educational institution, there were 3 approaches. And overall, the results of the evaluation of suitability were at a high level, with an average value of ($\overline{X}$ = 3.49) and the results of the evaluation of feasibility were at a high level, with an average value of ($\overline{X}$ = 4.42).

Keywords: Guidelines, Academic Administration in the Digital Age, Current condition, Desired condition

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตามมาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งในมาตรา 28 กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตาม มาตรา 10 วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพสาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคมและมาตรา 39 ระบุว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญในการบริหารและจัดการศึกษาในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ขอบข่ายของเนื้อหาและหลักการบริหารงานวิชาการ รวมไปจนถึงจัดการเรียนการสอนของครูอาจารย์ จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อจะได้วางแผนได้ถูกต้อง มีการจัดการบริหารที่ดี โดยมีเทคนิควิธีการที่จะทำให้สถานศึกษามีคุณภาพได้ การบริหารงานด้านวิชาการเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ของผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้าเป็นไปอย่างมีคุณภาพได้ตามเป้าหมายและความคาดหวังของหลักสูตร (สนั่น มีสัตย์ธรรม, 2540) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องถือเอางานวิชาการมาเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของสถานศึกษา คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุดการเป็นผู้นำทางด้านวิชาการโดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครูและประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกัน หรือเป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (ดำริ บุญชู, 2546)

การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล เป็นกระบวนการวางแผน มอบหมายความรับผิดชอบ สร้างแรงจูงใจ และกำกับติดตามการดำเนินกิจกรรมทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลให้การสื่อสารและแลกเปลี่ยน

ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการมีความสะดวกรวดเร็ว และไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ ด้วยการนำอุปกรณ์ดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารงานวิชาการ หรือนิยามอย่างสั้นได้ว่า เป็นกระบวนการวางแผน มอบหมายความรับผิดชอบ สร้างแรงจูงใจและกำกับติดตามการดำเนินกิจกรรมทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ที่มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอน ดังนั้น สิ่งที่ต้องหาคำตอบต่อไปคือ เทคโนโลยีดิจิทัลที่จะนำมาใช้มีอะไรบ้าง (ประภาส จันทร์โคตร, 2567)

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2566 ของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ทั้งระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่น่าพอใจเมื่อเปรียบเทียบกับผลการประเมินระดับประเทศ และถ้าเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาจะมีบางรายวิชาที่มีคะแนนพัฒนาดีขึ้น ตามลำดับ อาทิ วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยรวมต่ำกว่าระดับประเทศและคะแนนเฉลี่ยรวมต่ำกว่าร้อยละ 50 นอกจากนี้ ยังพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยรวมต่ำกว่าระดับประเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ 1) ปัจจัยเกี่ยวกับนักเรียน อาทิ การทดสอบโดยความสมัครใจแบบไม่บังคับของปีการศึกษา 2566 อาจจะทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการทดสอบน้อยลง ความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำแบบทดสอบการบริหารจัดการเวลาในการทำแบบทดสอบ การเตรียมความพร้อมก่อนการทดสอบ อาจจะทำได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเกี่ยวกับครอบครัวของนักเรียนในการกำกับดูแลเอาใจบุตรหลานให้มีความพร้อมในการเรียน 2) ปัจจัยด้านครูผู้สอนที่ส่งผลต่อการทดสอบของผู้เรียน อาทิ ครูขาดความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การนำหลักสูตรแกนกลางฯ และหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติในระดับชั้นเรียน การวิเคราะห์หลักสูตร การจัดทำหน่วยการเรียน กระบวนการจัดกิจกรรมการวัดและประเมินผล การผลิตและเลือกใช้สื่อ เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้เต็มที่ 3) ปัจจัยด้านผู้บริหารและการบริหารจัดการ ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการทดสอบให้ชัดเจน ควรให้สนับสนุนส่งเสริมพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ร่วมวางแผนการขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนให้ความสำคัญในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพทั่วถึง และเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลผลการประเมินและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการวิเคราะห์ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน หรือเพื่อวิเคราะห์ว่าในสภาพบริบทของโรงเรียนมีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งหากเป็นผลในทางบวกจะต้องส่งเสริมให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น แต่หากเป็นปัจจัยในทางลบจะต้องหาแนวทางแก้ไข เพื่อไม่ให้ปัจจัยเหล่านั้นเป็นเงื่อนไขหรืออุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ในขณะเดียวกันข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์มาอย่างดีเหล่านี้จะเป็นส่วนที่ ช่วยให้การวางแผนเพื่อขับเคลื่อนกลยุทธ์เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (กลุ่มนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6, 2566)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้มุ่งวิจัยแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา แก้ไขปัญหา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในทุก ๆ ด้านเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคุณภาพผู้เรียน สังคม ชุมชนและประเทศไทยต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 143 คน ครู 1,324 คน รวมจำนวน 1,467 คน จากโรงเรียน จำนวน 180 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560) จำนวน 306 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน และครู จำนวน 276 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random) ตามพื้นอำเภอ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถามมาตรประมาณค่า 5 ระดับ เป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual – Response Format) ค่าความตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) โดยการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.48-0.89 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.89 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index : $PNI_{modified}$ ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาที่มีแนวทางการบริหารงานวิชาการ ที่เป็นที่ยอมรับและมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 9 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบ เจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

4. ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำนวน 306 คน โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.27	0.23	ปานกลาง	4.23	0.09	มาก	0.23
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.38	0.27	ปานกลาง	4.49	0.10	มาก	0.25
3. ด้านการวัด ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	3.32	0.28	ปานกลาง	4.39	0.14	มาก	0.24
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.29	0.25	ปานกลาง	4.34	0.22	มาก	0.24
5. ด้านการแนะแนวทางการศึกษา	3.32	0.27	ปานกลาง	4.38	0.20	มาก	0.24
6. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.33	0.32	ปานกลาง	4.37	0.11	มาก	0.24
7.ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	3.31	0.30	ปานกลาง	4.48	0.13	มาก	0.26
รวม	**3.32**	**0.16**	**ปานกลาง**	**4.38**	**0.09**	**มาก**	**0.24**

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.32, S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.38, S.D. = 0.27) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.33, S.D. = 0.32) และ ด้านการแนะแนวทางการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.32, S.D. = 0.27) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.27, S.D. = 0.23)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.09) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.13) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.10) และด้านการวัด ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.14) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23, S.D. = 0.09)

การประเมินความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) โดยรวม พบว่า มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$ = 0.24) เมื่อเรียงตามลำดับของค่าความต้องการจำเป็นโดยด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$ = 0.26) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$ = 0.25) ด้านการวัดประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน, ด้านการนิเทศการศึกษา, ด้านการแนะแนวทางการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากัน ($PNI_{modified}$ = 0.24) และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น น้อยที่สุด ($PNI_{modified}$ = 0.23) ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ประกอบด้วย 7 ด้าน 21 แนวทาง ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มี 3 แนวทาง 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มี 3 แนวทาง 3) ด้านการวัดประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มี 3 แนวทาง 4) ด้านการนิเทศการศึกษา มี 3 แนวทาง 5) ด้านการแนะแนวทางการศึกษา มี 3 แนวทาง 6) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มี 3 แนวทาง และ7) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มี 3 แนวทาง และโดยภาพรวม มีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 3.49) และมีผลการประเมินความเป็นได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.42)

สรุปผลข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 9 คน ได้แนวทางในการพัฒนาแต่ละด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ในระยะที่ 1 ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

แนวทางการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดให้มีจุดเน้นร่วมกันคือการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การติดตามประเมินผล และการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยโรงเรียนได้วางแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและทักษะในศตวรรษที่ 21 เช่น การเรียนรู้ผ่านโครงงาน การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ และการบูรณาการสาระวิชาเข้ากับชีวิตจริง พร้อมทั้งวางแผนและดำเนินการพัฒนาหลักสูตรอย่างมีส่วนร่วม โดยจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครู ผู้บริหาร ชุมชน และผู้ปกครอง กระบวนการสื่อสารเน้นการใช้สื่อดิจิทัล เช่น วิดีโอ อินโฟกราฟิก เว็บไซต์ และโซเชียลมีเดีย เพื่อเผยแพร่และสร้างความเข้าใจที่เข้าถึงง่ายและทั่วถึง ขณะที่การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานวิชาการนั้นมีการใช้ระบบดิจิทัลช่วยในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ และจัดประชุม PLC เพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างทักษะดิจิทัลให้แก่ครูและผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

แนวทางการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดให้มีจุดเน้นร่วมกันในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยโรงเรียนมีการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลักการ Active Learning และ Project-based Learning ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ แพลตฟอร์ม e-Learning และแอปพลิเคชันที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ตามความสนใจได้ทุกที่ทุกเวลา ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน โรงเรียนได้นำแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การเรียนรู้จากสถานการณ์รอบตัว และการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมชุมชนมาใช้ เช่น การเรียนรู้นอกสถานที่ การจัดค่ายวิชาการ และการฝึกทักษะอาชีพร่วมกับภาคีเครือข่าย อีกทั้งยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการสร้างความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครอง หน่วยงานรัฐ และเอกชนในการจัดกิจกรรมที่บูรณาการความรู้กับการปฏิบัติจริง สำหรับการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างยืดหยุ่นและทันสมัย โรงเรียนได้สนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี การใช้สื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ การเข้าร่วมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) รวมถึงจัดอบรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูจากโรงเรียนอื่น

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

แนวทางการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดให้มีจุดเน้นร่วมกันในการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนในยุคดิจิทัล โดยโรงเรียนได้กำหนดแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับทักษะและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เช่น การใช้การประเมินตามสภาพจริงผ่านโครงงานและกิจกรรมที่เน้นทักษะที่สำคัญ เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการใช้เทคโนโลยีในการเก็บข้อมูลและประเมินผล ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถแสดงความสามารถและทักษะได้หลากหลายวิธี ในส่วนของการส่งเสริมการประเมินตามสภาพจริง ผู้ทรงคุณวุฒิระบุว่าโรงเรียนมีการนำวิธีการประเมินที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การประเมินผ่านโครงงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาจริงได้ โดยในบางโรงเรียนยังมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประเมินผล เช่น การใช้แอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อการเก็บข้อมูลและติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียน การเทียบโอนผลการเรียนมี

ความสำคัญต่อผู้เรียนอย่างมากในยุคดิจิทัล เนื่องจากการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะอาจเกิดขึ้นในหลากหลายรูปแบบ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านเห็นว่าการเทียบโอนผลการเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสดงถึงความสามารถในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคนี้ได้ สำหรับการพัฒนาเครื่องมือวัดผลให้สอดคล้องกับการสอน โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษานี้ได้พัฒนาเครื่องมือวัดผลที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการช่วยให้การประเมินผลเป็นไปอย่างแม่นยำและรวดเร็ว

องค์ประกอบที่ 4 การนิเทศการศึกษา

แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต้องกระตุ้นให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ได้เห็นความสำคัญและตระหนักถึงการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียน ให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยใช้หลักการที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน ซึ่งมีแนวทางที่หลากหลายและปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในยุคดิจิทัล โรงเรียนแต่ละแห่งมีการพัฒนาเครื่องมือวัดผลที่ทันสมัย โดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น Google Form, Classroom, Kahoot, Quizziz รวมถึงการประเมินผลผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงงาน การแสดงผลงาน และแฟ้มสะสมงาน เพื่อสะท้อนความสามารถจริงของผู้เรียนได้ดีที่สุด ในส่วนของการเทียบโอนผลการเรียน มีการใช้ระบบที่โปร่งใสและยืดหยุ่น โดยการพิจารณาจากหลักฐานการเรียนรู้และการสัมภาษณ์เพิ่มเติม เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีการสะดุดในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนที่ย้ายมาจากสถานศึกษาอื่น นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาเครื่องมือวัดผลที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ โดยผ่านการอบรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูอย่างต่อเนื่อง การประเมินผลที่ดีต้องสะท้อนถึงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงเน้นการประเมินที่หลากหลาย และเน้นความโปร่งใสและยุติธรรมในการพิจารณาผลการเรียน โดยเฉพาะในช่วงที่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเก็บข้อมูลและประเมินผล นักเรียนมีโอกาสได้แสดงความสามารถในหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะในห้องสอบอีกต่อไป การพัฒนาเครื่องมือวัดผลนั้นมุ่งเน้นการใช้การประเมินที่สามารถสะท้อนทักษะในชีวิตจริงของนักเรียน เช่น การประเมินผ่านกิจกรรม Active Learning เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 5 การแนะแนวทางการศึกษา

แนวทางการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดให้มีการส่งเสริมการแนะแนวทางการศึกษาในยุคดิจิทัลให้ได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่มีแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเข้าใจตนเองและเลือกเส้นทางการเรียนรู้หรืออาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเองมากยิ่งขึ้น กระบวนการแนะแนวในหลายโรงเรียนถูกออกแบบให้มีความหลากหลาย ทั้งในรูปแบบของกิจกรรมกลุ่ม การแนะแนวรายบุคคล และการใช้เครื่องมือดิจิทัล อาทิ แบบวิเคราะห์ความถนัด ระบบออนไลน์ในการค้นหาเส้นทางอาชีพ และการใช้แอปพลิเคชันสำหรับการแนะแนวเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถประเมินตนเองได้อย่างเป็นระบบและแม่นยำมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ โรงเรียนบางแห่งยังจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้สัมผัสกับอาชีพจริงในชุมชน เพื่อเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและสร้างแรงบันดาลใจในเส้นทางที่ตนสนใจ ในด้านของความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โรงเรียนส่วนใหญ่ได้เน้นการสร้างความร่วมมือกับครู ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดประชุมร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม ความสนใจ และศักยภาพของนักเรียน ครูแนะแนวทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือเหล่านี้ เพื่อให้เกิดการวางแผนพัฒนา

ผู้เรียนอย่างรอบด้าน ผู้ปกครองได้รับข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับการเรียนและเส้นทางอาชีพของบุตรหลาน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างมีส่วนรับผิดชอบ ด้านชุมชนก็เข้ามามีบทบาทในการให้คำปรึกษาและเป็นต้นแบบอาชีพ ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้เห็นภาพจริงของการประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในส่วนของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการแนะแนว โรงเรียนจำนวนมากมีการสร้างเครือข่ายกับสถานศึกษาอื่น ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและภาคีเครือข่ายนอกโรงเรียน โดยจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมอบรม สัมมนา และการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อถ่ายทอดแนวทางปฏิบัติที่ดีในด้านการแนะแนว รวมถึงการจัดทำคู่มือหรือแนวทางการแนะแนวร่วมกัน

องค์ประกอบที่ 6 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

แนวทางการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดให้มีการส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ซึ่งสถานศึกษาส่วนใหญ่มีแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเข้าใจตนเองและเลือกเส้นทางการเรียนรู้หรืออาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเอง การแนะแนวในหลายโรงเรียนได้มีการออกแบบกระบวนการที่หลากหลายทั้งในรูปแบบกิจกรรมกลุ่ม การแนะแนวรายบุคคล และการใช้เครื่องมือดิจิทัล เช่น แบบวิเคราะห์ความถนัด ระบบออนไลน์ในการค้นหาเส้นทางอาชีพ และการใช้แอปพลิเคชันในการแนะแนว เพื่อให้นักเรียนสามารถประเมินตนเองได้อย่างเป็นระบบและแม่นยำในบางโรงเรียน ยังมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้สัมผัสกับอาชีพจริงในชุมชน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง นอกจากนี้ยังเน้นการสร้างความร่วมมือกับครู ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยจัดประชุมร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม ความสนใจ และศักยภาพของนักเรียน ซึ่งครูแนะแนวทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือเหล่านี้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน และให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ โรงเรียนยังสร้างเครือข่ายกับสถานศึกษาอื่นและภาคีเครือข่ายนอกโรงเรียน โดยมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการอบรม สัมมนา และการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อถ่ายทอดแนวทางปฏิบัติที่ดีในด้านการแนะแนว รวมถึงการจัดทำคู่มือหรือแนวทางการแนะแนวร่วมกัน ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพการแนะแนวให้สามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การติดตามและประเมินผลกิจกรรมแนะแนวเป็นสิ่งที่โรงเรียนให้ความสำคัญ โดยใช้การเก็บข้อมูลผ่านการสังเกต การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์แฟ้มสะสมผลงาน และการใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครอง

องค์ประกอบที่ 7 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

แนวทางการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดให้สถานศึกษาได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยมีการวางแผนและดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเข้าใจตนเองและเลือกเส้นทางการเรียนรู้หรืออาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเอง โรงเรียนส่วนใหญ่มีแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถประเมินตนเองได้อย่างแม่นยำ ด้วยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการพัฒนาอาชีพและเส้นทางการเรียนรู้ ในด้านการแนะแนว โรงเรียนหลายแห่งได้ออกแบบกระบวนการที่หลากหลาย เช่น การแนะแนวในรูปแบบกิจกรรมกลุ่ม การแนะแนวรายบุคคล และการใช้เครื่องมือดิจิทัล เช่น แบบวิเคราะห์ความถนัด ระบบออนไลน์ในการค้นหาเส้นทางอาชีพ หรือแอปพลิเคชันในการแนะแนว เพื่อให้นักเรียนสามารถประเมินตนเองได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้สัมผัสกับ

อาชีพจริงในชุมชนเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยโรงเรียนบางแห่งยังให้ความสำคัญในการสร้างความร่วมมือกับครู ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านและมีความรับผิดชอบในกระบวนการตัดสินใจการประสานความร่วมมือของโรงเรียนมีการประชุมร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม ความสนใจ และศักยภาพของนักเรียน ซึ่งครูแนะแนวทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือเหล่านี้ โรงเรียนยังสร้างเครือข่ายกับสถานศึกษาอื่นและภาคีเครือข่ายนอกโรงเรียน เช่น การจัดอบรม สัมมนา และการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดแนวทางปฏิบัติที่ดีในการแนะแนว โดยยังมีการจัดทำคู่มือหรือแนวทางการแนะแนวร่วมกัน ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพการแนะแนวให้สามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

5.1 การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา พบว่า มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษายังไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ซึ่งอาจเกิดจากข้อจำกัดด้านบุคลากร ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงขาดเครื่องมือหรือระบบสนับสนุนที่เหมาะสม ส่งผลให้กระบวนการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรยังขาดความทันสมัย และไม่ตอบโจทย์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง ในด้านการนิเทศการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน พบว่ายังมีข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการติดตามและพัฒนาครู ทำให้กระบวนการนิเทศยังคงอิงอยู่กับรูปแบบเดิม ๆ และขาดความต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการด้านวิชาการของสถานศึกษาให้ทันสมัย โดยเฉพาะในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ที่คาดหวังว่าจะมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและยืดหยุ่นมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ทำให้สามารถระบุถึงความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในแต่ละด้าน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตร และการนิเทศการศึกษา ที่มีความแตกต่างระหว่างสภาพจริงกับสิ่งที่ควรจะเป็นอย่างชัดเจน ซึ่งสามารถนำไปสู่การวางแผนพัฒนาในระดับนโยบายและการดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระพล สันโดษ (2566) ที่ศึกษาเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6” ที่พบว่า ผู้บริหารยังขาดศักยภาพในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการ ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนยังไม่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมดิจิทัล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วารุณี ภาวงค์ และ พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร (2565) ที่ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล” ที่เสนอให้สถานศึกษาปรับกระบวนการบริหารด้านวิชาการผ่านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การสร้างระบบฐานข้อมูลนักเรียน ระบบวัดผล และระบบติดตามการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการบริหาร

5.2 แนวทางการพัฒนา พบว่า มีข้อเสนอแนะแนวทางหลากหลายที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล โดยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การนิเทศการศึกษา การแนะแนวทางการศึกษา การประกันคุณภาพและการจัดการเรียนการสอน แนวทางที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมให้มีการใช้สื่อและแพลตฟอร์มดิจิทัลในการเรียนการสอน การพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ และการจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะดิจิทัลให้กับครูอย่างต่อเนื่อง แนวทางเหล่านี้มีทั้งความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปประยุกต์ใช้จริงในบริบทของสถานศึกษา และยังส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีคิดและกระบวนการทำงานของครูและผู้บริหารให้สามารถดำเนินงานได้อย่างคล่องตัวในยุคดิจิทัล ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพงศ์ กลั่นไพฑูรย์ (2564) ที่ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” ที่เน้นว่าผู้บริหารควรมีทักษะและวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และควรจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานและนโยบายที่เอื้อต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในทุกกระบวนการทางวิชาการ รวมถึงสอดคล้องกับ พระอนันต์ ธมฺมวิริโย (นามทอง) และคณะ. (2564) ที่ศึกษาเรื่อง “การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1” ที่เสนอว่า การจัดระบบฐานข้อมูล การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร และการนำระบบออนไลน์มาใช้ในการนิเทศภายใน จะช่วยเพิ่มความมีประสิทธิภาพและโปร่งใสในการดำเนินงานทางวิชาการอย่างยั่งยืน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 **ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้** จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

6.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ควรนำแนวทางการพัฒนาทั้ง 21 แนวทางที่ได้จากการวิจัย ไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการวางนโยบาย ส่งเสริม และกำกับดูแลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับยุคดิจิทัล โดยเฉพาะในด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูง เช่น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการนิเทศการศึกษา

6.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรใช้ผลการประเมินสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการวางแผนพัฒนางานวิชาการภายในโรงเรียน โดยเน้นยกระดับด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูง และดำเนินการตามแนวทางที่เหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด เช่น การจัดอบรมเสริมทักษะครูด้านเทคโนโลยี หรือการนำระบบดิจิทัลมาใช้ในการประเมินและนิเทศการสอน

6.1.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรปรับตัวและพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน โดยอาศัยแนวทางที่เสนอ เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ การพัฒนาแอปพลิเคชันสนับสนุนการเรียนรู้ และการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการติดตามผลการเรียนของนักเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพ

การจัดการศึกษาให้ทันสมัยและตรงตามความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบความสำคัญของแนวทางการวิจัยว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันระหว่างสถานศึกษาหรือไม่เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

6.2.2 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการนำแนวทางการพัฒนาพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลการนำความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางพัฒนาไปใช้อย่างคงทนและพัฒนาต่อไป

6.2.3 ควรให้มีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบหรือวิธีการเสริมสร้างการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ

7. องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

7.1 ได้สารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

7.2 ได้แนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 เพื่อให้สามารถบริหารสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6. (2566). *รายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2566*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6.

ดำริ บุญชู. (2546). *การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. ชวนพิมพ์.

ประภาส จันทร์โคตร. (2567). *รูปแบบการวัดการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

พระอนันต์ ธมฺมวิริโย (นามทอง), และคณะ. (2564). *การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].

วารุณี ภาวงค์, และคณะ. (2565). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2* [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].

วีระพล สันโดษ. (2566). *ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน].

สนั่น มีสัตย์ธรรม. (2540). *ทางสายใหม่ของการปฏิบัติราชการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ประสานการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา*. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์. (2564). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* [วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].

Bennis, W. G. (2013). Leadership in a digital world: Embracing transparency and adaptive capacity. *MIS Quarterly*, 31(2), 635–636.

Brophy, G. M. (2016). *A study of the process used by academic affairs administrators at participating institutions of higher education to select instructional technology tools for faculty use in instruction in undergraduate classes* [Doctoral dissertation]. *Dissertation Abstracts International*, 67(8), 183–A.